

La Ràpita

«Veiem el futur incert, però mentre hi hagi barques tindrem faena»

La professió de remendadora (adobaire) s'ha integrat en el repertori d'oficis artesans de Catalunya. A la Ràpita n'hi ha sis

Flori Balagué i Elena Matamoros reparant arts de pesca a l'empresa on treballen, Xarxes Comí de la Ràpita. FOTO: JOAN REVILLAS

MARINA PALLÁS CATURLA
LA RÀPITA

Molts cops, en sentir a parlar de les remendadores, es té al cap la imatge d'una dona gran vestida de negre, asseguda a una cadira de fusta a prop del moll i reparant una xarxa. Ara, d'aquestes dones en queden cada cop menys, però l'ofici s'ha professionalitzat: són molt més joves, ho fan des d'una nau i vesteixen la roba d'una empresa especialitzada.

Elena Matamoros, de 53 anys, i Flori Balagué, de 46, són les dos de la Ràpita i van començar l'ofici de remendadora als 15 anys. En el cas de Balagué, ve de família marinera i el seu pare tenia una barca d'arrossegament i volia que comencés per poder reparar els arts. «Nosaltres confeccionem l'art de pesca, el fem nou o el reparam», expliquen des de l'empresa on treballen, Xarxes Comí, mestres xarxaires des de 1962. T'arrossegament, la pesca típica de

la Ràpita, utilitza un art de pesca anomenat bou.

La seua jornada comença a les 7 del matí i treballen durant set hores sense parar: tenen les mans molt hàbils i fortes, i fan anar l'agulla amb molta destresa entre les malles. Allà on hi ha el que sembla un gran forat, elles el reparen en un minut. La nau fa olor a mar, el porten atrapat els arts de pesca, que són estirats i tibats al llarg de l'espai, per ser reparats.

A la Ràpita hi ha actualment sis dones remendadores, en quatre empreses. «Normalment són dones a la Ràpita, però en altres llocs també hi ha homes», sostenen Matamoros i Balagué.

De dona del patró a empresa

El seu ofici, però, sovint està invisibilitzat i es coneix poc. «A vegades si algú em pregunta a què em dedico, no saben el que és», afirma Balagué.

Antigament les remendadores eren les dones del patró, que re-

paraven les xarxes de l'embarcació pròpia. A mesura que cada cop hi ha hagut menys barques, ha descendit naturalment el nombre de remendadores. Des de fa uns anys, el sector s'ha professionalitzat i externalitzat. Però tam-

Actualment hi ha quatre empreses de la Ràpita que reparen arts de pesca de forma manual

bé, apunten, hi ha molt d'intrusisme en aquesta faena, amb reparacions mal fetes o de mala qualitat. A Xarxes Comí arriben arts de pesca des de qualsevol punt de la costa: des de Tarragona fins a Borriana. El responsable de l'empresa, Pau Comí, les va a buscar en un camió i un cop a la Ràpita les reparen amb cura i tècnica.

«Una modista fa una peça de roba adaptada per al teu cos. O

pots anar al Zara que la fa de sèrie. Aquí és el mateix», diu Balagué. Les xarxes es trenquen per desgast, en tocar el fons del mar, o perquè s'enganxen a peces de ferro, pedres, arbres...

En aquests més de 30 i 40 anys d'ofici, les dos dones expliquen que la faena ha patit una evolució, tecnificant-se. «Conforme els arts han sigut més grans la feina s'ha tecnificat més», apunta Matamoros.

«A l'hora d'estirar les peces abans ho fèiem amb cavallets i a mans. Mentre que ara tenim cabestrells elèctrics i no es carrega el bou a mans. Abans hi havia més força manual», detalla, malgrat que la d'elles continua sent una faena repetitiva i que pot donar problemes amb les males postures.

«Ara també hi ha una aplicació per posar les mesures de la barca, la potència del motor... I ja surten uns plànols. Abans tot ho feien de memòria».

A més a més Associació Dones de la Mar

● L'Associació Catalana de Dones de la Mar és una entitat que vol donar visibilitat a les dones que treballen en els sectors pesquers i marítims. Elena Matamoros i Flori Balagué formen part d'ella, sent aquesta la vicepresidenta. També la pescadora rapitenca Maribel Cera n'és la presidenta. Expliquen que a les Terres de l'Ebre és on hi ha més representació femenina de dones vinculades a la mar.

Recentment la Ràpita va aconseguir que els oficis vinculats als arts de pesca s'integrin en el repertori d'oficis artesans de Catalunya. L'Ajuntament, amb el suport del Museu de les Terres de l'Ebre, va elaborar la memòria pertinent per iniciar els tràmits per incloure aquests oficis en el repertori el 2016, quan l'Associació d'Artesans de la Ràpita va sol·licitar-ho. D'aquesta manera, ara aquests professionals passen a tenir el reconeixement d'artesà. A més, pot permetre l'obertura de nous camins que ajudin a mantenir viu l'ofici a través de la innovació o el treball transversal amb altres oficis.

No obstant, les remendadores veuen el futur de l'ofici incert. Apunten que en pocs anys la Ràpita ha passat de tenir 70 barques d'arrossegament a 40 i que cada cop és més difícil treballar de pescador, a més que no hi ha relleu generacional. «Cada cop demanen més i més per a pescar, i ja inculquem als nostres fills que no continuen a la mar», expliquen. «Però mentre hi hagin barques, nosaltres tindrem faena».

El cas de Balagué mateix, filla, dona i mare de pescadors, és molt representatiu: «El meu fill de 20 anys va començar a anar a la mar amb el seu pare el setembre passat. Però jo li dic que estudeï». Ell és una excepció: ho porta a la sang.